

ap

LA BATALLA DE PORRERES

QUI LA GUANYARA?

SOBRE ARQUEOLOGIA

Maria Barceló i Crespi

Aquelles persones que són lectors habituals de LLUM D'OLI hauran pogut llegir en més de dues ocasions a les planes d'aquesta revista notícies, opinions o comentaris sobre temes de caire arqueològic. Doncs, perquè aquestes restes ens situen molts anys enrere, són elements fonamentals per a reconstruir el passat, en especial per a aquelles èpoques que no es disposa de documentació escrita i molt menys gràfica. I és per aquest motiu que ens interessa i ens importa tot allò que es fassi quant a recerca arqueològica.

Hem de reconèixer que la nostra vila no és un centre de primera importància, pel que es coneix de moment, en el terreny arqueològic dins del conjunt insular. Però pensam que en els darrers temps s'ha duit a terme l'inici d'una tasca que probablement podra oferir fruits ben positius en un futur potser no massa llunyà. En aquest sentit, a manera de quasi elaborar allò que en diuen un estat de la qüestió, senyalariem els següents aspectes:

1. Per part d'alguns socis de l'Agrupació Cultural es va començar la feina d'inventariar els jaciments porrerencs, a partir de les relacions ja publicades però revisant-los, identificant-los sobre el terreny, donant-ne a conèixer alguns de nous, etc. A més és de destacar la bona labor de Maccià Lladó, Joan Barceló, Rafel Ferrà i altres que completaren la tasca amb tot un corpus fotogràfic realment molt interessant, que no sols es va reduir als llocs qualificats tradicionalment d'arqueològics sinó que el féren extensiu a cases de possessió, molins, pous públics, etc.

2. Els anomenats recorreguts arqueològics que va organitzar l'Agrupació Cultural per distints indrets del terme. De vegades es

va comptar amb la presència de la professora Margalida Orfila del Departament de Prehistòria de la Facultat de Filosofia i Lletres, qui sobre la marxa feia les seves explicacions al mateix temps que ensenyava la manera de recollir fragments de ceràmica.

3. El cúmulo d'aquells fragments de ceràmica, estudiats d'una manera sistemàtica i aplicant una metodologia adient donà com a resultat un treball de Josep Merino i Mateu Fiol (llavors estudiants de quart curs d'Història) que els va valer el primer premi en la convocatòria dels I Premis "Vila de Porreres" a l'apartat de recerca humanística i que esperam ben aviat veure'l publicat.

4. Les visites comentades a centres d'interés arqueològic organitzades per l'Agrupació Cultural, com és el poblat de Son Fornés (Montuiri), Es Baus (Santanyí), illot de Na Guardis (Colònia de Sant Jordi), Ses Païsses (Artà), etc. sens dubte ha contribuït, encara que indirectament, a despertar inquietud pel coneixement del passat més remot.

5. La troballa d'una àmfora romana a les terres de Son Porquer (vegeu LLUM D'OLI n°29) desvetllava la curiositat per la zona esmentada però molt més per l'interés arqueològic que s'hi entreveïa.

6. Més recentment es duïen a terme obres de consolidació i conservació a la murada talaiòtica de Es Pou Salat, a iniciativa de l'Ajuntament amb la contribució econòmica de la Conselleria de Cultura i amb l'assessorament tècnic del Museu de Mallorca.

Tot això i altres detalls que ben segur se'ns escapen, revela un moment certament esperançador en la recerca de l'arqueologia porrerenca sobretot pel que es refereix a l'època prehistòrica. Però no basta. Fan

(Passa a la pàgina 4)

***PORRERES,
ES NOSTRO COMPROMÍS.***

PER UN BATLE
AL SERVEI DEL POBLE

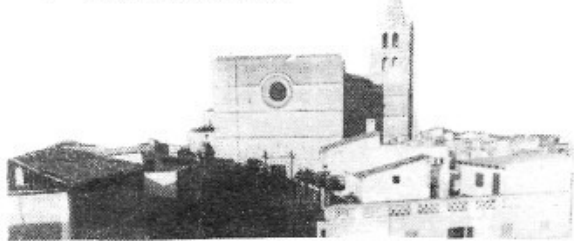
***PORRERES
HA DE GUANYAR.***

VOTA

**UNIÓ
MALLORQUINA**

Estrenam aquesta nova etapa de **LLUM D'OLI** amb una pàgina divulgadora de totes aquelles notícies que surtin de l'àmbit local i municipal. Sense oblidar la crítica amb mesura d'allò que veurem o arribi a les nostres esteses orelles. No tan sols seran els assumptes municipals els que surtin en aquestes columnes sinó també qualsevol tema que desperti l'interès dels nostres lectors, com per exemple una bona estirada d'orelles o un fort aplaudiment a aquells paisans nostres que s'ho meresquin.

I començam...

PARC MUNICIPAL

Aquesta vegada pareix que s'han iniciat seriosament les primeres passes per dur a terme un dels projectes més ambiciosos del nostre municipi i esperat, al mateix temps, per la població, quan el Consistori ha aprovat iniciar les converses amb l'actual propietari de l'ex-camp de futbol, N'Hereveta, per adquirir-lo a intercanviar-lo amb propietats municipals, a fi de construir-hi un esperançador Parc Municipal, ja que el lloc pareix l'ideal. No es desitgi que s'adormin amb aquest tema, suposant que quan hagin passat les eleccions, s'hi haurà de pegar una bona empenta.

(Ve de la pàgina anterior)

falta els esforços econòmics i de gestió per part de l'administració i les institucions per tal de prosseguir la tasca i fer-la extensiva a molts altres jaciments. I també falta el suport de tots i cadascun dels porrerencs, de les entitats culturals, de les escoles... Aquest suport es concreta especialment en aprendre a valorar, respectar i vetllar per la conservació del llegat arqueològic. Ben bé creiem que val la pena.

RESUMIT

Difícilment podem resumir tot quant ha passat en aquesta ampla absència de la nostra publicació. Així i tot, hi van.

S'han asfaltat quasi tots els carrers amb aglomerat asfàltic i de les poques coses que podem presumir a Porreres, ara mateix, és de tenir els carrers millor pavimentats de l'illa. Liàstima que l'altura de la nova capa arribi damunt les voreres i a moltes cases hi hagi preocupació per quan les pluges siguin fortes. Amb les tres fases, les obres hauran costat la important xifra de 25 milions de pessetes, subvencionades pel Consell Insular de Mallorca, en gran part.

La inauguració del Museu i Fons Artístic Municipal en ple mes d'agost, fou un dels esdeveniments més importants.

L'eliminació del vessament de les aigües residuals al Torrent de Banyeres, efectuada per Obres Hidràuliques, va eliminar el problema sanitari més greu del nostre poble.

El Siurell de Plata que aconseguiren els components de la Banda de Música Filharmònica de Porreres.

La festa dels darrers dies del carrer de l'Almoïna.

L'èxit de Porreres Ràdio.

El centenari de l'amo en Jaume.

El concert extraordinari de la Filharmònica i les corals de Porreres i Felanitx.

Les necessitats que la unitat sanitària ha vengut a cobrir.

Les instal·lacions d'il·luminació i altres petites millores que s'han fet al Poliesportiu municipal.

La gran quantitat de coses que necessiten denunciar i millorar dins el municipi i el silenci i falta d'iniciatives dels diferents grups municipals per solucionar-los.

ES SAIG

BARAT 3 quarts
dins Son Gardana per 10 destres al Passeig Marítim
Informació: Carrer de l'Almoïna, 67-1er.
PORRERES.

PER PORRERES

únic vot útil

VOTA

la força necessària

MUSEU

Sorprèn la poca publicitat i interès que l'Ajuntament té per donar a conèixer aquest important Fons Artístic, així com la falta d'iniciativa dels diferents components docents per donar-lo a conèixer a la població escolar. Una carabassa per a aquests grups.

POLIESPORTIU

A poc a poc es va acabant de construir tot aquest complex esportiu de Ses Forques, millores de pavimentació, il·luminació, entre altres, fan que el lloc faci honor al nom de "complex". Però així i tot, dins el mes de desembre es varen adjudicar a l'empresa Miguel Barceló, les obres d'il·luminació del camp de futbol i altres, per un import d'onze milions de pessetes i, som al mes de maig, i encara no s'han iniciat. Han dit que no és culpa de l'adjudicari, sinó de les entitats de la Comunitat Autònoma i del Consell Insular de Mallorca que les subvencionen. Mal fet.

UNA NOVA PISTA DE TENIS I UNA PISCINA

Dues necessitats que ja comencen a demanar els joves del nostre poble. La primera factible si els regidors volen i, la segona, pels costos de construcció -els menys problemàtics- i els de conservació -els més gravosos- haurien de ser dues metes que s'haurien d'imposar els més conscients grups que es presentin a les pròximes eleccions municipals. Són aspiracions legítimes. ¿No donen les administracions públiques autonòmiques i estatals instituts, ambulatoris, parc de bombers, etc. als nostres veïnats més rics i poblats? Idò bé, que donin el seu suport per a aquest objectiu nostre, especialment per a la piscina. En tenen a Santanyi, Santa Margalida, etc., que són pobles que tenen la mar dins el seu terme, a més de ser uns ajuntaments rics. I aquí, com poden negar-se a prestar-nos el seu suport? Però encara no sabem cap llista que tengui present aquestes dues necessitats.

LES ZONES VERDES

Les zones verdes, que -segons la nostra opinió- són molt importants per l'estètica d'un poble i demostren generalment la riquesa cultural de la població, són escasses a la Vila i, exceptuant el jardins del Cementeri, no massa ben cuidats. Fa falta la instal·lació de bancs per a aquelles persones majors que, ara mateix, davant l'escola han hagut de muntar un banc de la línia més "abstracta i surrealista" que es pot imaginar. I da cara a demà mateix, els futurs regidors tenen a on lluir-se. Entre Sa Plaça i l'avinguda Bisbe Campins, hi ha un bon camp per demostrar imaginació i convertir aquests llocs en un passeig bell i verd. No res d'impossible.

ELS CAMINS FORAVILANS

Encara que darrerament s'estigui fent una labor de neteja pels camins locals, han estat massa temps abandonats i s'ha deixat que la malesa envais les ja estretes "rutes" foravileres. Són molts els camins que encara no han rebut la visita dels empleats municipals. Sort que tracten millor el paviment

CAMP DE GOLF A SON RAMONA. Sabem com a cosa certa que a Son Ramona s'instal·larà el camp de golf porrerenc. Amb aquest motiu es farà una bona neteja de les voreres i aixamplament del camí de Son Pau, la qual cosa ha alegrat bastant als propietaris colindants d'aquesta contrada, que a més de poder passar hi veuen un bon negoci. El batle i el tinent-batle d'Obres ja anaren a Màlaga per a prendre mides.

AJUNTAMENT

PRESSUPOST MUNICIPAL

En plenari del passat dia 30 de març, els regidors aprovaven per unanimitat el pressupost municipal per enguany, amb la quantitat de 74.500.000 pessetes, la majoria de les quals provenen de transferències estatals i, després, dels impostos directes. Les despeses es destinen, en primer lloc, a la compra de béns i a serveis -25 milions-, seguidament a la remuneració del personal -23 milions-. Per pagar interessos, se'n van 750.000 i a millores del poble 19.659.010 (segons sembla, es dedicaran a completar el camp de futbol i a l'asfaltat de carrers. A la creació de zones verdes, segons sembla, res de res. I no cregueu que cap dels regidors demanàs qualque cosa, ni aclariments. Tot ve fermat i acordat i ben acordat des de les comissions. Així és que els plenaris no tenen gens d'interès per la gent.

AJUDES MUNICIPALS A ENTITATS

Amb l'abstenció del regidor Palerm i el vot en contra de Gulem Grimalt, s'aprovaren les següents ajudes a entitats:

Foment de Turisme	3.000
Col·legi de Secretaris	3.000
Filharmonica	575.000
Patronat Escola Música	200.000
Agrupació Cultural	35.000
Coral de Porreres	39.000
Aires de Montí-Sion	39.000
Club d'Esplai	23.000
Equips alevín i infantil de la UD Porreres	60.000
Colombòfila	23.000
Penya Ciclista Porreres	31.000
Societat de Caçadors	30.000
Grup Foganya	25.000
Moto-Club Montesión	25.000
Club de Bàsquet	28.000
APA Escola Nova	20.000
APA Verge de Montí-Sion	20.000
I.B. de Felanitx	15.000
I.B. de Lluçmajor	15.000
I.F. Professional	15.000
Parvulari Verge de Montí-Sion	39.000
Premis Vila de Porreres	50.000

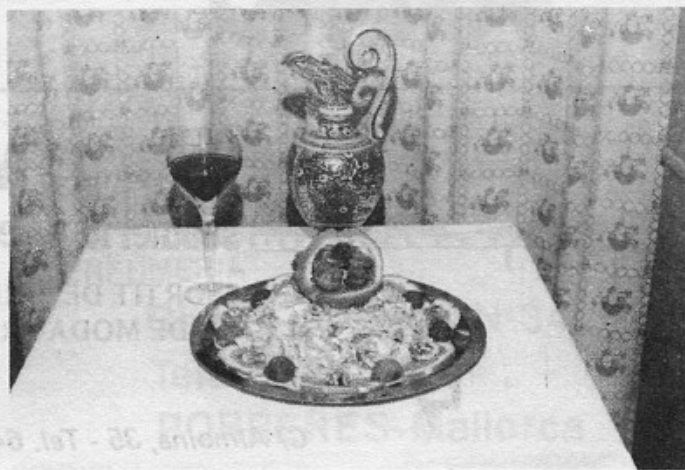

**Especialitat en pastisseria
salada i dolça**

Per a les seves festes i
celebracions
FORN CA'N MIQUEL

Carrer de l'Almoina, 22

PORRERES

QUATRE CANDIDATS

Les preguntes que varem formular als quatre candidats són les tres següents:

1) Quins objectius persegueix la vostra candidatura?

2) Quines diferències hi ha entre la vostra candidatura i les altres?

3) Per què ocupau el primer lloc de la llista?

U.M.

JAUME MARTORELL

1) L'objectiu principal és continuar millorant la qualitat de vida dels porrerencs, amb el mínim cost per ells, és el nostre objectiu de sempre.

2) La diferència més important és que no som un grup de persones triat per anar a unes eleccions. El nostre, és un grup estable que du vuit anys de feina i que no són només les persones que hi ha a la llista.

3) El grup que t'he anomenat és el que ha decidit que jo era la persona que havia d'anar davant, no ha estat meva la decisió.

P.S.O.E.

MIQUEL FERRA

1) Projectes concrets que tenim són fer una parc i una piscina municipal, canalitzar les aigües, construir una depuradora per aprofitar les aigües. El P.S.O.E. som un grup de persones, però cercarem l'assessorament d'altres persones, de tota classe d'entitats.

2) Encara que hi ha diferències de programa l'objectiu de tots és fer feina pel bé del poble.

3) Se va acordar en una reunió, per consens, que jo anàs com a cap de llista.

MARIA MELIA
sabateria i esparteria

NOU ASSORTIT DE PRIMERES MARQUES
CALÇATS DE MODA PRIMAVERA - ESTIU

C/ Almoina, 35 - Tel. 64 74 21 - Porreres

P.S.M.

JOAN BARCELO

1) Acostar l'Ajuntament a la gent, que amb la participació d'entitats, grups i persones a la vida social, econòmica i cultural es pugui aconseguir fer de Porreres un poble més habitable, més verd. Altres objectius són que les festes siguin veritablement populars, de participació, posar una xarxa d'aigües canalitzades, una depuradora d'aigües brutes, iniciatives de recuperació del sector agrícola, millores a les carreteres.

2) Les diferències més clares són que veim les coses amb una òptica de joventut, amb una òptica de nacionalisme; la nostra és una candidatura de base, popular, no mediatitzada per condicionants econòmics i que cerca sols el benestar social.

3) Els militants del P.S.M. cregueren que jo era la persona que podia anar com a cap de llista, em vaig presentar el número dos a les anteriors i com que l'anterior número 1 va fugir a les llistes del P.S.O.E., vaig assumir aquest paper per intentar dur a terme el programa.

A.P.

JOSEP ROIG

1) L'objectiu principal és fer feina per Porreres, però el poble no és només l'Ajuntament, fariem una política de portes obertes, promocionant les entitats existents, esportives, culturals, socials..., i entitats noves que puguin sorgir.

2) Una diferència en quant a la meva posició és que em present com a independent dins un partit conservador-liberal, així puc actuar més lliure fora la disciplina de partit.

3) Vãrem reunir-nos un grup de persones, independents i d'A.P. i em varen elegir com a cap de llista, per altra banda, ciutadans ja m'ho havien demanat.

CA NA**MARGALIDA**

PERFUMERIA

JOYERIA

Carrer L'almoina N° 34

Telefon 64 70 67

PORRERES-Mallorca

JOAN VIDAL

JOAN VIDAL

Joana Mora

JOAN VIDAL, "Moi", porrerenc, 36 anys, en fa deu que resideix a Ciutat. Alterna al feina de mecànic amb el teatre; dues tasques distintes, però no incompatibles.

Al voltant d'una taula amb un sopar típic mallorquí muntarem l'escenari per fe aquesta xerrada amb el nostre amic.

Després de la gran actuació i del fabulós èxit que ha obtingut amb l'obra *Via Crucis* de Llorenç Moyà, representada pel grup *Taula Rodona*, varem voler tenir aquesta conversa amb la finalitat de donar a conèixer a la gent del poble la notícia perquè creim que s'ho paga.

- Què ha suposat per a tu aquest gran èxit participant a l'obra *Via Crucis*?

- La veritat, no esperava tant d'èxit. Reconec que ha estat la meva millor representació.

- Va significar-te un gran esforç representar Jesús?

- En primer lloc no vaig haver d'aprendre cap text, però per una altra part jo era el protagonista i si jo m'equivocava aleshores fallava tota l'obra. N'era molt responsable.

- Com ho feres perquè la representació et sortís tan encertada?

- Vaig procurar identificar-me molt amb el personatge que havia de representar. Sabia que havia d'anar a morir a la creu. S'imposava viure aquell moment i que el públic veiés en mi el vertader Jesús. Mentalitzar-me amb tot això va fer que l'obra sortís bé.

- Com se sent en Joan com a actor?

- Som una persona molt humil, sense pretensions. El que sé ho he après dels directors que m'han dirigit. No he anat a cap escola de teatre.

- Quedarà instaurada cada any per al Divendres Sant aquesta representació?

- Sembla que sí. Ara ja fa dos anys que es realitza.

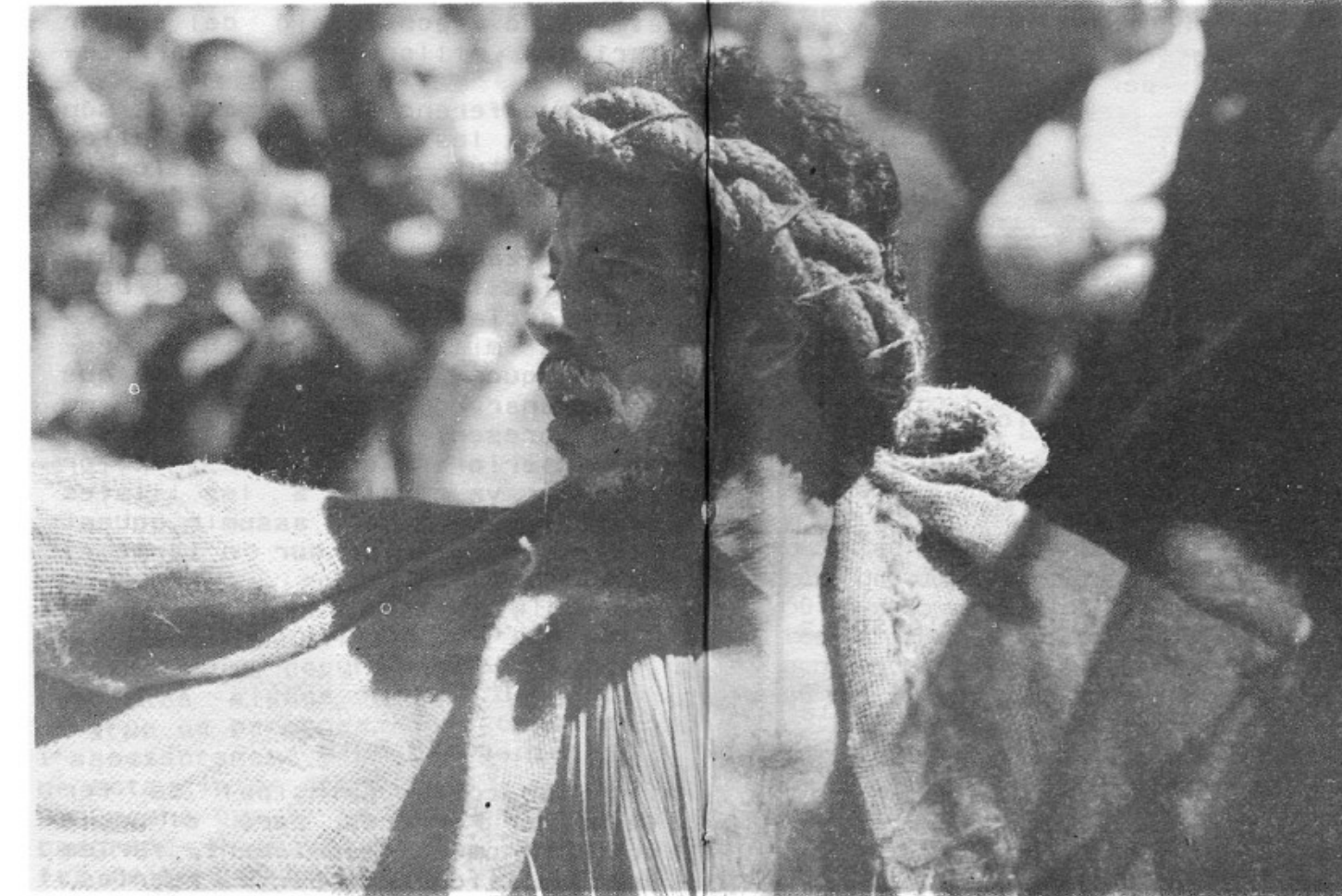
- Quin pressupost tenguereu i com es va distribuir?

- Va ser de 950.000 ptes. i es repartiren entre vestuari, maquillatges i altres petites despeses.

- Quantes persones hi participaren?

- Erem vint-i-tres, entre actors i músics (coral).

- Ens podries descriure com eren

els vestuaris i el maquillatge?

- El vestuari era molt senzill: teles pintades a mà i dissenyades per n'Encarna i na Francesca Maties. Les màscares eren fetes pels mateixos components del grup.

- T'ocupa molt de temps aprendre i assajar el paper d'una obra? Com ho feis?

- Més o manco m'ocupa uns dos mesos. Primer muntam escenes per parts i llavors ho conjuntam tot i assajam l'obra completa.

- Creim recordar que totes les obres en què tu has participat són en català, és així?

- Sí, en teatre sí. Però en cinema

i en televisió la meua veu ha estat doblada al castellà.

- Quantes persones formen el grup *Taula Rodona*?

- És un grup reduït. Som quatre persones: en Bernat, n'Adolf, n'Aina i jo. Però normalment comptam amb altres actors com a convidats.

- Posats en el dilema cinema o teatre, què triaries?

- Teatre.

- Per què?

- Perquè el cinema és fals.

- En quin sentit?

- L'actor de teatre està en contacte directe amb el públic i el de cinema es veu a través d'una pantalla.

- Si tenguessis oportunitat, viuries de teatre i en series professionals?

- En el meu cas, no. No deixaria mai el negoci pel teatre. Faig teatre perquè m'agrada i al mateix temps m'umpli unes hores lliures.

- T'has plantejat mai, amb els coneixements que tens, muntar una obra de teatre a Porreres?

- No em consider un actor profes-

sional, sinó aficionat i no tenc els coneixements suficients per dirigir una obra. Si comptés amb un bon director tal volta sí.

- Quina és la teua opinió del Festival de Teatre de Palma?

- Consider que és bastant positiu ja que es poden veure obres i grups molt bons. Ara bé, pens que part dels diners que es destinen per a aquest Festival podrien repartir-se entre alguns grups teatrals mallorquins. Com més doblers hi hagi, més possibilitats tendrien per millorar des del vestuari fins a la mateixa qualitat de la representació.

- Haver viscut a Porreres els anys de la teua joventut i llavors passar a viure a Ciutat, com va influir aquest canvi en la teua vida?

- Canviar d'ambient suposa canviar moltes coses, com són els amics, les diversions, etc. No obstant les meves arrels porrerencques perduran sempre.

- Què opines de la joventut?

- Està molt loca(riu, riu, riu, riu). Així i tot reconec que m'agrada.

- I de la droga?

- Totes les masses fan mal.

- On es pot dirigir a Ciutat una persona que es vol iniciar en el món del teatre?

- En aquests moments només hi ha dues opcions: anar a l'Escola d'Art Dramàtic o fer igual que jo i començar amb papers senzills, entrar en contacte amb algun grup i així anar fent. Una cosa que recomanaria és que si es vol ser actor cal acceptar el paper que t'ofereixen. Si no és així, no s'arriba a fer res mal. Ho dic per pròpia experiència.

- Per acabar, quina importància té per a tu el teatre que actualment es representa a Porreres?

- Consider que a Porreres es fa teatre per afició i per diversió. Té un interès relatiu. És a dir, interessa únicament un sector de la gent de Porreres. Personalment preferesc un teatre més d'avantguarda. Però des d'aquí voldria fer arribar a en Jaume "Güla" la meua enhorabona i força per seguir endavant en aquesta sempre difícil tasca.

JOAN VIDAL

CURRICULUM

* Amb la Companyia *Art Dramàtic* va debutar a Ciutat amb l'obra *El fill pròdig*. Va seguir *Triptic encreuat*, *Faula d'en Miquelet de ca'n Terròs* i *Lucrècia*. Amb el director de cinema Martín Garrido va intervenir a la pel·lícula *¡Que puñetera familia!* i al curt *Pedro Navaja*. Alternant amb la companyia d'en Guillem Cabrer i *Taula Rodona* ha participat a *Edip*, *Els filats*, *Freturòs l'impotent*, *Polifem*, *De profundis* i *Doble joc*. Més tard va rodar per a TVE un programa de la sèrie *Vivir cada dia*, titulat *La vida de Elia Cristi*. I per a la televisió alemanya, publicitat turística. Fins i tot va prendre part en una revista musical amb la vedette mallorquina Zuma Grei (per cert, representada a Porreres). Recentment ha intervingut a l'*Adoració dels Reis*, representada a la plaça de Cort per Nadal i per Setmana Santa al *Via Crucis*.

**AGRUPACIO CULTURAL
ACTIVITATS - 1986**

Gener.

19. * Excursió al Puig de Na Marit (Bunyola)

Febrer.

2. * Assistència a l'acte de presentació, com a entitat adherida, del II Congrés Internacional de la Llengua Catalana.

8. * Col·laboració en la Trobada d'estudiosos d'Onomàstica, celebrada a Porreres.

* Col·laboració en l'organització de la IV Festa del Carrer de l'Almoïna.

14. * Col·loqui sobre gastronomia mallorquina tradicional. Sopar.

16. * Excursió a Sa Gubia (Bunyola).

* Comença la participació dels jugadors d'escacs als campionats individuals a Ciutat.

Marc.

21. * Surt el n.ºm. 30 de Llum d'Oli.

Abril.

20. * Visita a la Marina de Lluçmajor: possessió de Sa Torre, far del Cap Blanc, Cala Pi, poblat talaiòtic de Capocorb... Berenar a Ca's Busso.

Maiq.

1. * Col·laboració a la IV Marató de Montí-Sion.

Agost.

13. * Comencen les emissions de

Porreres Ràdio.

26. * Comença el VIII Torneig obert d'escacs Vila de Porreres.

Setembre.

7. * XI Travessia del Torrent de Pareis.

20. * Acaba el VIII Torneig obert Vila de Porreres.

21. * Comença a Porreres el campionat d'escacs de Mallorca per equips a les categories preferent i primera.

Octubre.

18. * Comença el XIV Torneig social d'escacs.

* I Sopar-concurs.

19. * Bicicletada. Visita a la Possessió d'Alcoraia.

20. * Projecció d'un àudio-visual comentat sobre la No-Violència.

21. * Bunyolada popular.

22. * Taula rodona sobre aspectes de la pagesia.

26. * Excursió a l'Avenc de Son Pou (Santa Maria).

28. * Acaba el XIV Torneig social d'Escacs.

Novembre.

29. * XI Festa Pagesa.

Desembre.

5. * I Concert de Jazz (al Bar-Pub Es Farolet) amb l'actuació del grup Porreres Jazz Vuitet.

12. * II Concert de Jazz (al Cinema) amb l'actuació del mateix grup.

21. * Excursió a la Mola de Planici (Esporles-Banyalbufar).

SA MADONA DE CA'N TONI DE SON HOMS

Fa poc diversos diaris de Ciutat donaven la notícia de què el popular "Bar Bosch" complia els seus 50 anys d'existència. La donaven com a una gran notícia (fins i tot crec que va ser visitat pel Sr. Bisbe) i és que en realitat la data de mig segle és certament important. Idò bé, al nostre estimat poble de Porreres -malgrat no ho hagi comentat cap diari- també hi ha cafès i bars que duïen oberts al públic més de 50 anys. No sé quants n'hi ha amb aquestes característiques, però crec que tenen tant d'interés que qualque dia algú podria sentir la curiositat de recollir la història d'aquests locals els quals, sens dubte, han tengut molt a veure en la vida socio-cultural de la nostra vila.

Són moltes les persones qui recordaran, i tal volta amb un poc de nostàlgia, les vetllades de cant i gloses així com les berbenes de "Sa Parra". He d'esmentar el cafè "Ca'n Benito" més endavant anomenat "Sa Llosa", els clàssics variats de Ca'n Torres, els fixos clients de Ca'n Botera, els moderats del cafè Ca'n Beltran, la simpàtica "xusma" que es fundà a Ca's Tinent, les polèmiques vetllades de Ca's Copo, els insuperables vermuts i plats casolans de la Fonda Barceló, els cantadors de flamenc de Ca'n Bernat "Reya", el cafè de Ca'n Pau esportiu per

excel·lència, la sonada inauguració del Cafe Nou, i en darrer lloc el cafè que ens ocupa i al que desig fer especial referència ja que a més d'haver complit els 50 anys (potser n'hi hagi altres, però serien motiu d'un altre comentari), és la madona qui mereix un obligat record.

Tant els clients fixos com els transients estaran d'acord en què la madona de Ca'n Toni de So n'oms ha estat un personatge singular. Molts sabien que la seva salut era delicada ja que només disposava d'un pulmó i encara afectat per l'asma però ben poques vegades ho demostrava. Quan algun amic et deia tal dia tenim un sopar al cafè de So n'oms, pocs eren els que fallaven. No feia falta demanar quin era el "menú". Era igual que fos un frit, uns colomins torrats, porcella rostida, etc. Tots sabien que qualsevol plat cuinat per aquesta dona estava assegurat obtenir d'excel·lent per amunt. Des de les primeres hores del matí ja era a la cuina, però només entrar un client ja li havia servit el seu berenar habitual: un pa amb oli i cuixot, unes costelles... i així sense parar tot el dia. Més encara. No sols preparava el que es menjava a la casa sinó que moltes vegades li encaregaven algun plat per dur-se'n i ella sols posava una condició: havien de dur-li el material un dia abans. Però jo i d'altres no sempre complíem la condició i ella amb un mig somriure ens deia que no ens prepararia res més. Ara bé, és ben cert que mai va saber dir-nos no.

Apart d'aquesta gran virtut d'excel·lent cuinera i desitjosa de servir al públic, també volgué col·laborar sempre amb tots els actes populars i esportius. Era la primera en demanar el carnet de soci de la Unió Esportiva de Porreres, malgrat no hi anava mai. Quan hi havia carreres ciclistes ràpidament posava la seva prima. Sempre col·laborà en tot.

Jo crec que tots els que hem conegut i tractat a madò Jerònia sols ens queda guardar-li un bon record i una oració per al merescut descans de la seva ànima.

Josep Roig, de "So n'Amat"

ES PRIMERS TOROS

Es mes d'Agost de l'any 1911 vaig assistir, amb mon pare, a una correguda de toros a Porreres.

A dins una tanca a la dreta des Pou Amunt, venguent de Chutat, havien improvisat una plaça. Amb carros de faina, posats es braços d'un dins sa caixa d'es carro de davant quedava un rotlo gran i bastant ben fet. Ses rodes feien de tanca i ses baranes de post protegien ses tribunes, que no eren altra cosa que es buc des carro que se posava estibat de gent dreta. No sé que pagaven perquè Mestre Andreu Barceló que mos hi havia duit era porrerenc, germà des Vicari "Planas" però vivia a Chutat i era molt amic de mon pare, se va entendre amb un amic seu i es tres pujàren a un carro. Jo no vaig veure que pagàs res però un home que estava a nes meu costat dela a un extern que ets homes donaven dos reals i ses dones i al-lots grans un velló perquè ets al-lots petits no les hi deixaven pujar. Quan vaig sentir això jo, que llavors tenia nou anys, me vaig estirar tot quant vaig poder per parèixer més gran. Es bargantells s'enfilaven damunt sa barana des carros que estava darrera i, mal asseguts damunt ella, ho veien bastant bé. A qualque carro n'hi havia un de dret entre i entre. Vaig veure una barana que va fer figa i tots es que hi estaven damunt pegaren a baix per sa part de darrera.

Per enganadors havian posat enmig de sa plaça cinc i sis bocols grossos. Un carro amb sa portella amollada atravesat enmig de dos carros des rotlo fela de porta.

A una barana de carro, més net que ets altres, hi havia un cubertó de llit que fela de domàs. Era es palco deses autoritats que, assegudes a unes quantes cadires altes, que feien de butaques, presidien sa festa. Un parell de llistons i un llençol de saqueta feien a nes carro un bon cobricol.

Es toreros eren joves abrinats i plantosos, tots vestits en cos de camia poc més o manco igual de color.

Es bou estava ben fermat dins un carretó de traginar bestia. Era un vadellat de Son Sant Martí, negre i clapat de blanc, que tenia més juguera que ganas d'investir.

Quan es batle va mostrar es seu mocador blanc, es saig des poble, que en es servici havia estat corneta i ara formava part de sa banda de música de Porreres, amb tota solemnitat va tocar es cornet i que tothom va escoltar amb gran silenci.

Ets improvisats toreros varen treure es bou de dins sa gàbia feta de perllongues i sense desfermar-lo l'estraven arò so dogal amb que estava fermat uns, i altres l'empenyen per darrera empastifant-se ses mans a les totes fins que a força de forces l'arribaren a sa plaça i el desfermaren. Quin alé varen fer total! Sa gent que estava dins es carros, cad com ses arengades dins sa bota, va aplaudir, silular i cridar a les totes. S'animal quan va sentir tot aquell bordell de vives, siluls i mamballetes va mirar tota aquella gentada, gratà en terra, va ver un bramul d'enyoremment que tothom el va agrair amb un fort "BIEN".

Es toreros varen estendre ses capes, que no eren altra cosa que faldons vermells descostits d'un costat i qualque cortina o domàs des mateix color.

De tot d'una sa bestia no investia però quan s'hi va posar de bo aguessen vist aquells valents toreros córrer de cap a ses botes. N'hi va haver un que encarnallat damunt aquell bocol protector no gosava

devallar. Qualquú va dir que quan va tocar en terra varen veure un bassot damunt sa bota i que es seus calçons no estaven eixuts.

Molt prest la cosa se va animar, es que toreen varen perdre sa por i es vadellat investia a les totes. A més d'un li pegà tal sempenta devés ses anques que les va fer anar de folondres i gambirot i tocar amb ses mans en terra, i més de dos feien s'espès per arribar a sa bota de més aprop. No hi va haver cap ferit seriò però pelades i calgudes tantes com voldreu. Més de dues vegades varen estirar es bou per sa cova perquè havia afixat es cap dins ses brèndoles de qualque carro, amb sa susto corresponent i es glacos de ses dones que estaven damunt. Varem riure a les totes. Es que no reien eren es qui estaven enmig de sa plaça.

Poc cas feren a sa música que deslars sonava mirant es músics més sa plaça que es paper.

Es torero més estirat i que no era des més joves de sa colla, l'hi va donar muleta amb un tros de cortina vermella. Es pobre animal, amb sa lenggo defora, fent sabonera per sa boca i bramant a les totes se va renegar i no investia, estava rebenat. Es torero que va agafar s'espasa per matar-lo tremolava com una fulla de poll i no hi vela de cap bolla. Amb sa primera estocada li va afixar tota s'espasa. Es d'un costat de sa plaça aplaudiren a les totes i s'altra mitat de plaça silular de bondeverea. S'espasa clavada pes coll passant entre es culro i sa carn des bou li sortia per una cama com si fos es sabre d'un municipal. Dos toreros per ses banyes, que només en tenia quatre dits, agafaren es bou que quasi no s'agontava dret, i l'aguantaren es temps que es matador empeguèt i eixcanat damunt s'animal li va treure s'espasa. Després de tres o quatre... o cinc o sis punyides un poc pertot el va encertar i va caure redó. En voleu de mamballetes i vives de tots aquells que estaven dins es carros, es toreros aferrades pes coll a les totes. Prest sa plaça va estar plena de gent.

Estirat per un ase varen treure es bou mort i acompanyant amb tot s'al-lotim des poble el dugueren a n'es "matadero" de la vila.

Mestre Andreu, mon pare i jo botàrem per darrera es carro i més aviat que de presa anàrem a sa moto que l'havien deixada ran des pou. Noltros dos mos agombolàrem dins sa canastra no molt amplea, com havien vengut i Mestre Andreu que era entés en camins i carrateres nos va dur pes camí d'Alcoralla que encara que fos més xerec no hi havia tanta pols com per sa carretera. Es molt més dret. Aquest camí comença a nes costat de l'església de La Creu d'en Net i surt a sa carretera de Manacor més aprop d'Algaida que de Montuiri.

Es motorista va sopar amb noltros a ca nostra.

Tot es temps de sopar sa conversa va ser des toros. Mumare, no poguent aguantar més, va demanar a mon pare: "I de lo d'Antoni, com heu quedat?" Mon pare, que pareixia que ja no recordava es motiu de sa nostra anada a Porreres, va contestar: "Tot està arreglat. L'he matriculat per Intern a s'Escola des Germans de La Caritat i començarà es dia de Sant Miquel. Pagarem un duro cada més. Només podrà venir aquí per Nadal, Pasco i ses vacances d'estiu. Noltros el podrem anar a veure sempre que voldrem"

ANTONI POU

INTERESSA LLOGAR UNA CASA ANTIGA, UNA MICA ECONOMICA.

Els possibles interessats es poden posar en contacte mitjançant una carta dirigida a l'Agrupació Cultural, anotant el seu telèfon.

[continuació]

Si el vespre no ens hem oblidat de demanar forn podrem estar tranquils i així poder enfornar d'hora. Era el costum passar pel forn per a demanar fornada. D'aquesta manera si el forner estava avisat sabia com havia de repartir la fornada.

Per exemple, el forner de Ca'n Lluç em diu que al seu forn hi cabien 120 pans dels grossos. Si tenia demanades tres fornades de dos pans i una raissa quatre de tres, quinze de un, tres de cinc a la primera sabia que podia dispondre de devers setanta pans o lloc per coure tal quantitat a la primera fornada. Així a les altres fornades. Segons el forn demanat a la primera, la segona o la tercera normalment estava més destinada al pa que es devia vendre.

Degut a la separació de pastades que havien de fer tenien un sistema de senyalar cada senalleta o talec o fanyedor que es dugués ja bé per coure ja bé per pastar. Posaven la senya quan el pa venia fet de casa particular col.locant-li la madona, damunt, un ciuró, una mongeta, una fava o qualsevol altra senya que pogués esser identificada amb facilitat i ho deia al forner o fornera. Normalment a les cases solien emprar el mateix signe i així era més bo d'aclarir la procedència.

El pa que pastava el forner tenia també figuretes de la mateixa pasta i que col.locava sobre els pans corresponents.

S'acostumava també anar a cercar pasta al forn per a fer coques avisant al forner i demanant a quina hora seria cuita.

Em conta el forner de Ca'n Lluç que al casar-se tiraren la casa per la finestra ja que donaren ensaimades a voler a més de galletes, confits i dolços. Això només ho podia fer un forner. Era l'any 1932.

El forner de Ca'n Pistola em conta que les darreres noces que varen servir va esser quan es va casar en Jordi "Botarí" amb na Pereta de Son Lluís, en Jordi Melià Ballester amb na Pereta Barceló Mora. Donaren dolces de bescuit.

Seguint la conversa amb el forner de Ca'n Lluç m'explica que d'al·lot començà a fer de fuster a ca mestre Fernando "Mena" per un any. Guanyà 135 ptes. i algunes betcollades. Llavors continuà a ca mestre Miquel "Gúia" per dos anys amb 500 ptes. anuals. Després, de mosso a ca mestre Pep "Petit", hi va fer feina vuit anys.

Tot seguit ja es posa de forner amb son pare qui li ensenyà l'ofici. Recorda que venien les barretes a tres un velló. I donaven comissió, o sia que de cada dotze barretes que venien en donaven dues més.

Feien senyorettes amb pasta de crespell o de rollet amb un motllo, i paneretes i gallets. Em feu gràcia perquè mentre el forner em contava, anava dient-me que eren bones i així la seva dona, que rallava amb nosaltres, digué tot mig rient: "jo no en vaig tastar cap mai, (eren com els apotecaris, que fan les purgues per vendre".

Venien el bescuit a 0'75 cèntims el kilo. Recorda que la darrera camionada de farina comprada abans del Moviment -150 saques de 100 kgs.- anava a 0'18 cms. el kilo.

Si el llevat es perdia, per començar-lo de bell nou es solia posar una llesca de pa sense crosta en remull fins que després de set o vuit hores es sucava i es tornava posar una altra vegada amb aigua neta fins que fermentava. I així ja es podia partir.

Em diu que començaven a les nou del vespre. Recorda que els primers anys de casats no jeien mai junts a no ser qualche escapada, diu rient. (Que bones devien ser aquelles escapades!).

Ai forn covien ametlles, moniatos, cacauets, prebes per torrar i per fer el prebe bort, rostits i altres coses

Amb bona voluntat, esment, dedicació i maestria i amb les contades senyes que empraven lograven servir al poble. Tot un sistema d'anotacions pràctiques, que sense computadores electròniques feia d'ordenador diari sense més botons i teixits de fils que el pensar de la fornera i el petit mosset. Ja veurem quan la tècnica arribarà amb aquesta senzillesa a

Passa a la pàg. 1

L'ÚNIC QUE CREIX A LA VILA
ÉS EL CEMENTIRI

Tristement hem de constatar que l'excepció a l'actual crisi, llarga crisi millor dit, la constitueix el recinte del cementiri. Si la producció econòmica i demogràfica de Porreres es troba en una regressió continuada, llevat d'algunes excepcions, aquest sagrat lloc ha necessitat d'ampliacions i registra molt de moviment.

Això té com a motius essencials el que l'actual població és molt enveïda perquè els matrimonis de cada vegada tenen menys fills i d'altres van a viure a altres llocs.

I aquesta dinàmica no s'aturarà fins que es creïn nous llocs de feina.

Un altre motiu ve donat perquè gran nombre de porrerencs, que ja no viuen amb nosaltres, quan moren són enterrats al cementiri del seu

poble natal i fins i tot alguns fills d'aquests que ni tan sols han nascut a la vila.

Tristement és així. El camp sagrat és l'únic "pol de desenvolupament" de Porreres. I que ningú hi cerqui cap broma en aquestes línies, sinó tan sols un fet real.

Espipellant els anys. . .

que cada qual mengi el pa més cru o més cuit, amb més molla o amb més crosta. Tanmateix la maquinària, per satisfactòria que sia, mai podrà suplantar la mà de l'home. Tanmateix mai per impostos i pagues extres que es posin, sortiran els equilibris com quan l'horari era la vocació de la feina i no unes normes emanades d'aquells que sols no saben si la feina fa mal d'esquena. I tanmateix per torrar no hi ha com caliu i per fer el forn bo no hi ha com la llenya.

La pròxima ESPIPELLADA serà envers la llenya i el llenyater.

Jaume Rosselló

LES MES CONEGUDES. LES MES ACTUALS
I TAMBE LES MES SELECTES MARQUES

**ROBA ESPORTIVA,
BANYADORS, TEXANS**

**Elegància i estil de vestir
propis**

**CANA JERONIA
MOLI D'AIGO**

C/ Almoïna, 18. Tel. 64 73 02
PORRERES

Notícies de Fora Vila

Després d'aquest eixut "llum-d'olier", més llarg que una "corema" d'un temps (la d'ara és una rialla), tornam a il·lustrar-vos amb notícies del nostre camp i altres voltants. Com podeu imaginar-vos, ni a moltes manco la primera, es fa referència a la humitat que té la terra i com va arribar d'endins per primera vegada en set anys. Per això varen esclatar els arbres en mil flors i fulles. El camp és més verd i els pasturatges estan més que assegurats. Algües subterrànies s'han recuperat fins a sobreixir per damunt la boca dels pous. I com sempre mai plou a gust de tothom, sempre n'hi ha d'haver de queixosos. Pensam amb el benefici que en tragueren tots aquells qui havien de regar durant l'hivern i enguany, només de "passos" de comptador de GESA s'han estalviat un bon grapat de pessetes.

La Cooperativa

Ha venut tota la seva producció, però a un preu més baix. S'han estabilitzat els rendiments i despeses i, ha arribat el moment -creim- que els socis es plantegin si volen créixer i millorar aquest entitat, cosa que sospiren un grup de socis, i altres, segons rumors, pensen que és millor deixar-ho com està ara mateix. La nostra opinió és que primer s'ha d'estar conscienciat que l'individualisme és la perdició del pagès i, per això, de qualsevol entitat cooperativista. Ara que hem entrat al Mercat Comú, tots els comentaris de fonts ben informades, remarquen que les cooperatives són l'única posició per fer rendible el camp. A més, tota entitat que no creix, mor. Ben cert, que es pot conservar el sistema actual de magatzem i unió albercoquera. Així com a una pròxima assemblea, exposar tot quant ha pogut arribar-nos sobre l'actual presidència i cercar solucions entre tots. Es pot fer un millor treball, millor gestió i

aconseguir més ajudes i estudiar la introducció d'un gerent, o com li vulguin dir, a la nostra Cooperativa. Si els socis volen, donant suport a la seva entitat i complint els estatuts, poden aconseguir que aquesta "casa" funcioni, i funcioni bé.

L'altra cooperativa

Feim referència a la d'Usuaris de l'Escorxador Municipal, que després d'haver passat una mala temporada pareix que ha superat el sot i tornen fer feina a tota pastilla. Per això no és tot. Molt més noticable és que aquesta entitat ha aconseguit l'explotació de l'important escorxador municipal de Lluçmajor. Aquest fet la converteix en una de les més importants empreses del sector, com a mínim dins la Part Forana.

De la fruita i la flor

En treim el rendiment d'aquests arbres, que si no hagués estat per unes plagues molt inoportunes, hauria estat un any de molta i tota classe de fruita. I encara ho pot ser, ja que aquesta pluguda va ser els primers dies d'abril i hi havia molts arbres que encara no tenien flor i això pot ser positiu si no hi ha gelades o pluges per aquests dies de Pasqua, que és quan escriguem aquestes línies.

Melons i tomàtiques

Si no hi ha sorpreses, serà aquest un any meloner i tomàti-guer. Les condicions són ideals. Els qui vulguin fer-hi negoci, que esperin un altre any; els convé. Els preus sean a la baixa amb quasi tota seguretat.

EN JAUME XENOY.- Està d'enhorabona, amb motiu de veure premiats alguns dels seus vins -blanc del 86, negra reserva i especialment pel preu a què arribà la primera botella de cava mallorquí -cal dir porrerenc, de les seves vinyes- : 90.000 pessetes!!! Sí, heu llegit bé. NORANTA MIL PESSETES per una botella de xampany porrerenc. En Jaume s'ho mereix, pel seu esforç i valor en la recerca de rendibilitzar les vinyes mallorquines i per entendre el paper que ha de jugar l'empresa mallorquina.

NO S'HAURIA DE...

. Prendre mesures per tal de preservar a la creu, del començament de la garriga pujant a Mont-Sion, de les amenaces constants dels camions.

. Gestionar amb l'Administració Autònoma la possibilitat de continuar amb la segona fase de les obres de consolidació de la murada talaiòtica del Fou Salat, i posterior excavació del recinte.

. Procedir definitivament a la rotulació en català dels carrers de Porreres.

A TOTA MUSICA !

**EL MILLOR AMBIENT
DE TOTA LA COMARCA**

EL GERMA JOSEP DE SANT FELIP

Ara fa 65 anys que en Josep Bestard, natural del poble de Santa Maria del Camí, es presentà als seus 18 anys al superior de l'Oratori que l'ordre de Sant Felip Neri tenia a Porreres. I des d'aquell dia sempre ha complert amb excels la seva labor de custod d'aquest lloc: organitzant aquelles excursions amb carro als puigs més aprop (Sant Miquel, Sant Salvador, Bonany) on els al.lots s'embullaven més que ara, cuidant els nombrosos nins que durant molts d'anys anaven a Sant Felip a passar l'horabaixa, cuidar els pares de la Congregació, cuinar, netejar, etc. Ara ja té 82 anys i amb el germà Benet segueix "al pie del cañón" amb un humor i alegria que ja voldrien tenir persones molt més joves.

Conserva gran part de la història d'aquest Oratori dins la seva memòria i se'n recorda bé d'anècdotes i fets així com dels pares que hi han passat. En aquests moments la comunitat porrerenca està a les hores baixes. Només hi queden aquestes dues persones que es cuiden de l'església i de tot el recinte.

Però no és això el que volíem contar sinó que creiem que aquest home bé es mereix un homenatge per part de tot el poble. La comunitat porrerenca l'any 2011 celebrarà el centenari de la inauguració de la seva església. Ara bé, el germà Josep mereix un record popular molt més prest. Nosaltres ja ens hi apuntam i per la part que ens toca hi posarem tot el que poguem per a que sia una realitat. Esperam que sia recollida amb simpatia aquesta idea per les entitats i poble de Porreres.

FRANCESC LLINAS

NOTICIA BREU

• **ARXIU MUNICIPAL.** El Consell Insular de Mallorca té previst publicar en breu el catàleg de l'Arxiu Municipal de Porreres, la qual cosa serà ben rebuda al manco pels investigadors.

LLUM D'OLI

Butlletí Informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres.

D.L. PM 76/1.979

Redacció/Administració/Publicitat: Carrer de l'Almoina, núm. 67-1er. Porreres Mallorca.

Preu subscripció: 500 pessetes (un any)

Edita: AGRUPACIO CULTURAL DE PORRERES

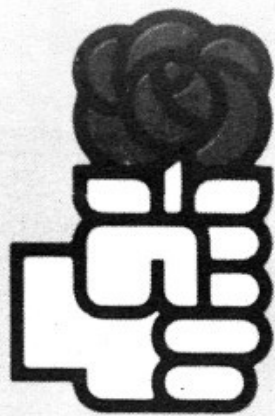
Els articles publicats reflexen únicament l'opinió dels seus autors.

Imprés en ofset

Direcció-coordinació: Joan Barceló

Redacció: Maria Barceló i Crespí, Francesc Llinàs, Johana Mora, Jaume Rosselló, Ramon Rosselló.

Fotografia: Pep Mari, Foto Vidal.

PSOE

MUNICIPALS '87

PORRERES

Per les coses ben fetes

ap

Alianza Popular
en coalición con

Liberal

**ELECCIONS
MUNICIPALS. 10-JUNY-1.987**

PEP ROIG SALLERAS **CANDIDAT A BATLE DE PORRERES**

1. JOSE ROIG SALLERAS	Indep.
2. BARTOLOME VIDAL SOLER	A.P.
3. GABRIEL BARCELO GARI	Indep.
4. MARGARITA MORA LLANERAS	Indep.
5. ANTONIO SEGURA FUSTER	A.P.
6. FRANCISCA ANA BARCELO MELIA	Indep.
7. NADAL SUÑER SUREDA	A.P.
8. DAMIAN XAMENA MORA	Indep.
9. ANTONIO ANDREU OLIVER	Indep.
10. BARTOLOME MASCARO VERGER	A.P.
11. BARTOLOME FERRER BOVER	Indep.
12. GABRIEL GINARD SERRA	A.P.
13. GABRIEL JULIA LLANERAS	A.P.
14. JUAN PICORNELL MIRALLES	A.P.

ESTIMATS AMICS PORRERENCS:

El pròxim 10 de juny tenim un nou compromís: les ELECCIONS MUNICIPALS. I com a candidats de AP-PL-PORRERES volem demanar-vos que voteu, perquè és l'obligació que tenim els majors de 18 anys, i voteu AP-PL perquè és la candidatura que hem preparat amb la màxima il·lusió, integrada per persones de professions i oficis diferents, però amb el denominador comú de que volen lo millor per a Porreres.

Tenen vertader esperit de servei, sols aspiren a servir al càrrec i no a servir-se d'ell. Entre nosaltres n'hi ha amb demostrada experiència municipal (un ex-batle i un ex-regidor) i altres que han participat i participen en associacions locals.

Hem comentat, discutit i acordat uns objectius per al bon desenvolupament de la nostra activitat municipal i amb ells hem confeccionat el PROGRAMA ELECTORAL que exposam per al vostre coneixement i consideració.

Som plenament conscients de les limitacions que podem trobar i de que durant la nostra "vida municipal" sorgiran nous quefers i nous objectius.

Y perquè som conscients de la nostra tasca i perquè ens sentim capacitats per aquesta funció, empenyoram la nostra paraula en tractar de resoldre tots els assumptes municipals sempre de la manera que més beneficiï al nostre poble.

Per a tot això, el nostre lema és i serà:

Porreres, la primer

